(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

การจัดทำ

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

“แผนปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
กำหนดให้มีกฎหมาย
ด้านความหลากหลาย
ทางชีวภาพ”

ใช้เป็นกลไก

ในการบริหารจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ
การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์
และการแบ่งปันผลประโยชน์
จากทรัพยากรชีวภาพและ
ความปลอดภัยทางชีวภาพ

สอดคล้อง

กับกฎหมายระหว่างประเทศ
ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึง
ทรัพยากรพันธุกรรม
และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม
อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม
พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ
และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
กับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

มุ่งหมาย

ยกระดับ เสริม เติมเต็มช่องว่าง
การบริหารจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ
ให้เป็นกฎหมายกลาง
เป็นเสมือน “ร่มใหญ่”

ทำไมต้องมี (ร่าง) พระราชบัญญัติ ???

ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หากมี ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. มีกฎหมายกลางที่ครอบคลุมการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ยกระดับเสริมหรือปิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. เกิดกลไกการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน กลไกการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมตลอดจนกลไกการควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
3. เกิดความร่วมมือกันในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
4. ชุมชนได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจรวมทั้งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ของตนอย่างยั่งยืน
5. ปกป้องสิทธิของชุมชน โดยชุมชนหรือเจ้าของทรัพยากร สามารถเจรจากับเอกชนหรือผู้ที่ประสงค์จะขอเข้าถึงทรัพยากรในชุมชนและทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพได้อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม
6. ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับจัดสรรผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นตนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม
7. มีกลไกในการกำกับดูแลเพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัยจากการใช้ประโยชน์สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม
8. รองรับการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

หากไม่มี ประชาชนและประเทศจะเสียประโยชน์อย่างไร ???

1. **ขาดการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ** เนื่องจากอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานที่กำกับดูแลทรัพยากรแต่ละประเภท และ**มีช่องว่างในการกำกับดูแล**
2. อาจมีการ**ลักลอบนำเข้า ส่งออก**การนำทรัพยากรมาใช้ **โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ดูแลทรัพยากรนั้น ๆ**
3. ประชาชนหรือชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรอาจ**เสียประโยชน์ หรืออาจไม่ได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์**จากการนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์หรือพัฒนาต่อยอดทางการค้า

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

องค์ประกอบของ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

วัตถุประสงค์

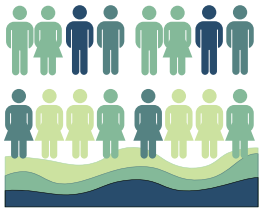
1
เครื่องมือทางกฎหมายในการบริหารจัดการ กำกับ ดูแล การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศอย่างเป็นเอกภาพ

2
มาตรการกลางส่งเสริมการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีกฎหมายเฉพาะอยู่แล้วหรือยังไม่มีเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3
กำหนดความรับผิดแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการ

การพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น
การระมัดระวังล่วงหน้า
ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (การรับผิดชดใช้)

โครงร่าง : 8 หมวด 72 มาตรา

หลักการนิยาม

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

หมวด 3 การเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด 4 การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด 5 การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและการแบ่งปันผลประโยชน์

หมวด 6 การควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด 7 ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด 8 บทกำหนดโทษ
ส่วนที่ 1 โทษทางปกครอง
ส่วนที่ 2 โทษทางอาญา

บทเฉพาะกาล

กลไกกำกับการดำเนินงานตาม (ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 1 บททั่วไป

ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ให้อำนาจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง

>>> **บททั่วไป**

ระบุขอบเขตพื้นที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามที่ประเทศไทย มีสิทธิและหน้าที่
(พื้นที่ประเทศไทย เขตเศรษฐกิจจำเพาะ เขตไหล่ทวีป ทะเลหลวง)

หลักการ

- หลักการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน
- การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น
- การระมัดระวังล่วงหน้า
- ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (การรับผิดและชดใช้)

กฎหมายกลาง

- เพื่อเป็นกฎหมายกลาง และไม่ก้าวล่วงการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่แล้ว กรณีที่กฎหมายเฉพาะนั้นมีครบถ้วน เหมาะสม และเพียงพอแล้ว
- กรณีที่กฎหมายเฉพาะนั้น มีไม่ครบถ้วน หรือไม่เพียงพอ ให้บังคับใช้ตามกฎหมายนี้

แผนระดับชาติ 5 ปี

- จัดทำแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติทุก ๆ 5 ปี เสนอคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนฯ

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

กรณีที่ไม่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่น

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และเสริมสร้างสมรรถนะและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่น

หมวด 2 คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ

นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกฯ ที่นายกฯ มอบหมายเป็นประธาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (รมว.ทส.) และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (รมว.กษ.) เป็นรองประธาน

กรรมการโดยตำแหน่ง (9 ตำแหน่ง)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (5-10 ตำแหน่ง)

เลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

เพื่อยกระดับคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.)

คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

คราวละ 4 ปี
ติดต่อกันไม่เกิน 2 วาระ

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการฯ

- **กำหนดภารกิจ**ให้แก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- **เสนอแผนจัดการ**ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ
- **กำหนดมาตรการสำหรับการบริหารจัดการ**ความหลากหลายทางชีวภาพ และการติดตามตรวจสอบการใช้ทรัพยากรชีวภาพตลอดจนการป้องกันผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- **เสนอมาตรการส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์**ความหลากหลายทางชีวภาพ
- **ระงับข้อพิพาทกรณีที่เกิดปัญหา**ระหว่างหน่วยงานของรัฐ

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฯ

หน้าที่และอำนาจของ สผ.

- **พัฒนาระบบข้อมูล**ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ
- **รวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูล**การให้อนุญาต แบ่งปันผลประโยชน์
- **เป็นศูนย์กลางประสาน**ระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น
- **ประสานความร่วมมือ**กับหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนแผนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- **ให้คำปรึกษา เสริมสร้างความตระหนัก**ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้กับทุกภาคส่วน
- **ให้อำนาจ รมว.ทส.** ในการกำหนดให้หน่วยงานใน ทส. ระดับจังหวัด เพื่อติดตามตรวจสอบประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 3

การเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจ

ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน **สร้างแรงจูงใจ** ให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม**เข้ามามีส่วนร่วม** ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและ**สนับสนุนบทบาทของชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีพื้นที่รับผิดชอบ **จัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพ**ส่งมายัง สผ. เพื่อใช้ประกอบการจัดทำข้อมูลบัญชีทรัพยากรชีวภาพของประเทศ และแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

ประชาชนหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างไร ??

มีส่วนร่วมในกระบวนการ

- กำหนดเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ
- จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรชีวภาพของชุมชน
- กำหนดทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง
- การขึ้นบัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
- การขึ้นบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

หาก ประชาชน หรือ ชุมชน มีการรวมกลุ่มขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่นตามกฎหมายนี้ จะได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจ

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ

1

ชุมชนท้องถิ่น ภายใต้กฎหมายนี้ คือใคร??

"ชุมชนท้องถิ่น"

หมายความว่า **กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกัน โดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน** เพื่ออนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นของตนอย่างยั่งยืน และได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

จะได้รับการส่งเสริม **/สนับสนุนจาก "หน่วยงานผู้รับผิดชอบ"** ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น **มีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีรายการทรัพยากรชีวภาพ** ในระดับท้องถิ่น

ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น **พัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะ** ด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น มีความสามารถใน**การติดตามตรวจสอบการเข้าถึง** และการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพ

ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น **มีการเสนอแนวทางในการพัฒนา**หรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

เผยแพร่ความรู้ หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

เรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

2

การขึ้นทะเบียนชุมชนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการอย่างไร ??

สามารถขึ้นทะเบียนเป็น **"ชุมชนท้องถิ่น"** ตามกฎหมายนี้ กับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3

"ชุมชนท้องถิ่น" ภายใต้กฎหมายนี้จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ อย่างไร??

+ **มีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**ต่อการอนุญาตเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ
+ **มีสิทธิ์ได้รับประโยชน์จากการแบ่งปันผลประโยชน์** ในฐานะผู้ดูแลทรัพยากรชีวภาพ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องด้วย

4

ประชาชนหรือชุมชนที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็น "ชุมชนท้องถิ่น" ภายใต้กฎหมายนี้จะได้รับประโยชน์อย่างไร ??

ได้รับการ**ส่งเสริมสนับสนุนหรือเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจ** ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้กฎหมายนี้

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 4

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

วัตถุประสงค์

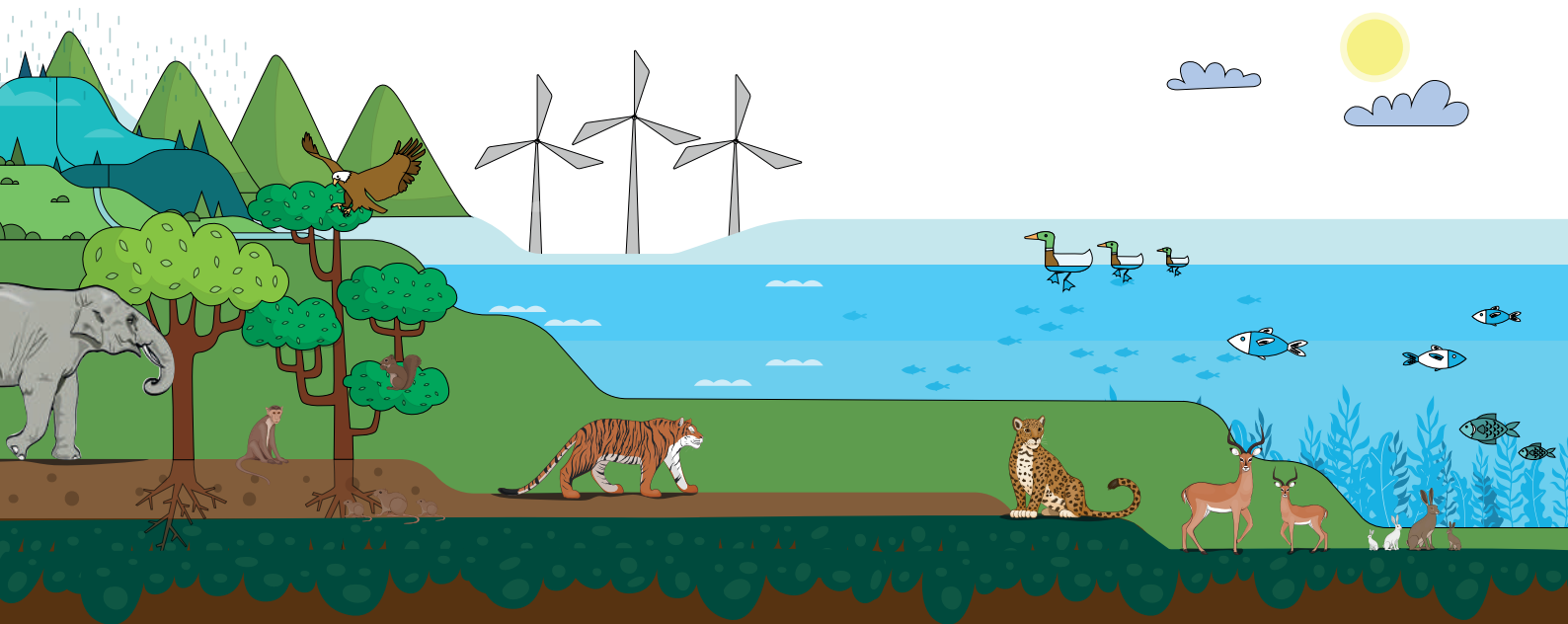
- เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระบบนิเวศ ถิ่นที่อยู่อาศัยของทรัพยากรชีวภาพและชนิดพันธุ์ต่างๆ โดยดำเนินการดังนี้
- **ประกาศกำหนดเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่ไปกับมาตรการเพื่อการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟู ทั้งในพื้นที่ของรัฐและพื้นที่ของเอกชนโดยสมัครใจ**
- ประกาศกำหนดทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง ทั้งที่เป็นชนิดพันธุ์ที่หายาก ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นหรือชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและใกล้จะสูญพันธุ์ และยังไม่มีการคุ้มครองตามกฎหมายอื่น ควบคู่ไปกับมาตรการเฉพาะ เพื่อคุ้มครองชนิดพันธุ์นั้น ๆ ทั้งนี้ หากสามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรให้สมดุลได้แล้ว สามารถประกาศยกเลิกได้

การประกาศเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และการประกาศกำหนดทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง จะซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่มีอยู่แล้วหรือไม่ ??

เป็นการเสริมหรือเติมเต็มช่องว่างของกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยจะ**แตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ และการกำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์** ทั้งการอนุรักษ์เชิงพื้นที่ ระบบนิเวศ และเชิงชนิดพันธุ์ นอกจากนี้แล้ว ยังเปิดโอกาสให้**เอกชนสามารถนำพื้นที่กรรมสิทธิ์มาขึ้นทะเบียน**เป็นเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพได้

ประโยชน์ที่ภาคเอกชนจะได้รับ ??

ภาพลักษณ์ขององค์กรในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ และสามารถเป็นพื้นที่ต้นแบบที่จะขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

1 การประกาศพื้นที่เป็นเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ มีเงื่อนไข ดังนี้

เป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่เหมาะสม

กรณีเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ

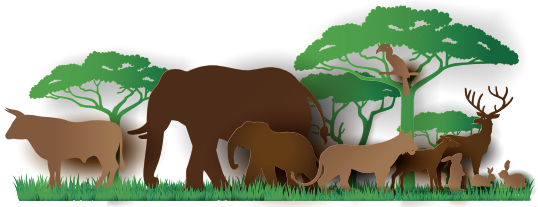
จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานนั้นก่อน และจะต้องมีการรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งจะต้องมีมาตรการอนุรักษ์คุ้มครอง พื้นที่ดังกล่าวด้วย

จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

กรณีเป็นที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ ที่เจ้าของประสงค์จะให้ประกาศเขตคุ้มครองฯ

จะต้องขอขึ้นทะเบียนและจัดทำมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ดังกล่าวด้วย

2 การประกาศกำหนดทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง มีเงื่อนไข ดังนี้

จะต้องเป็นทรัพยากรชีวภาพที่เป็นชนิดพันธุ์ที่หายาก ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น หรือชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและใกล้จะสูญพันธุ์ หรือชนิดพันธุ์ที่ยังไม่มีการคุ้มครองตามกฎหมายอื่น

จะต้องกำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพคุ้มครองนั้น ทั้งนี้สามารถเพิกถอนได้ เมื่อชนิดพันธุ์นั้นไม่เข้าเงื่อนไขที่จะต้องได้รับการคุ้มครองแล้ว

จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

3 การจัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพในระดับท้องถิ่น จะต้องดำเนินการอย่างไร ??

กำหนดให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยคำแนะนำของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ จัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ของตนและปรับปรุงบัญชีดังกล่าวทุก 2 ปี เพื่อให้สำนักงานนโยบายฯ รวบรวมและใช้ประกอบการจัดทำข้อมูลบัญชีทรัพยากรชีวภาพและแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

ดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และ อปท. โดยการสนับสนุนองค์ความรู้จากหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการจัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพของชุมชน

รายละเอียดการจัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพในระดับท้องถิ่น จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศกระทรวงฯ

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 5

การเข้าถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และการแบ่งปันผลประโยชน์

หลักการ การยินยอมโดยการแจ้งล่วงหน้า (Prior Informed Consent : PIC) การทำข้อตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Terms: MAT) และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable sharing of benefits)

1 ทรัพยากรชีวภาพ คือ??

ทรัพยากรพันธุกรรม สิ่งมีชีวิต รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

2 การเข้าถึง คือ

สำรวจ ศึกษา เก็บ รวบรวม

3 ขออนุญาตเข้าถึงกับใคร?

หน่วยงานผู้รับผิดชอบดูแลทรัพยากรชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

(กรณีทรัพยากรชีวภาพนั้นไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ)

4 ขั้นตอนการขออนุญาตเข้าถึง

ยื่นคำขออนุญาตต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

แจ้งวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ (ถ้ามี)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/สผ. พิจารณาให้อนุญาต

ห้ามโอนสิทธิ์ใบอนุญาต

ยกเว้น การเข้าถึงที่ไม่เข้าข่ายต้องขออนุญาต

- เข้าถึงและใช้ประโยชน์โดยชุมชนท้องถิ่นตามจารีตประเพณี
- เข้าถึงและใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพในครัวเรือน
- การใช้ทรัพยากรพันธุกรรมมนุษย์

5 การใช้ประโยชน์ คือ

การนำผลการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์ โดยการวิจัยและพัฒนาทางพันธุกรรมหรือทางชีวเคมี หรือใช้เทคโนโลยีชีวภาพ

6 ขั้นตอนการขออนุญาตใช้ประโยชน์

ไม่ใช้ประโยชน์เพื่อการค้า → **แจ้งการใช้ประโยชน์**

ใช้ประโยชน์เพื่อการค้า → **ขออนุญาต** (ตามกฎกระทรวง) + **ทำข้อตกลง** การแบ่งปันผลประโยชน์

หน่วยงานรับผิดชอบ/สผ. พิจารณาให้อนุญาต

7 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามแนวทางการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ

- มีแนวทางที่ชัดเจนในการอนุญาตให้เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ
- เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ทั้งที่เป็นเงิน และไม่ใช่เงิน (เช่น การถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยี กลับคืนสู่ชุมชน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรให้ยั่งยืนและสร้างเศรษฐกิจที่ดี)
- เกิดการต่อยอดองค์ความรู้จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ (เช่น สกัดสารจากเปลือกน้อยสำหรับใช้ทางการแพทย์)
- ผู้มีส่วนได้เสียตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพให้มีความยั่งยืน

หมวด 5

การเข้าถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และการแบ่งปันผลประโยชน์

1 ผลประโยชน์แบ่งปันให้ใครบ้าง ??

อย่างน้อยต้องแบ่งให้

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นผู้ดูแลทรัพยากรชีวภาพ
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2 ผลประโยชน์ใช้ทำอะไรบ้าง ??

ผลประโยชน์มีทั้งเงินและไม่ใช่เงิน นำไปใช้เพื่อ

- อนุรักษ์คุ้มครอง ดูแล บำรุง รักษา ฟื้นฟู ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์
- ดูแลกิจกรรมการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- อื่นๆ ตามประกาศกำหนด

3 ชุมชนท้องถิ่นที่ดูแลทรัพยากรเกี่ยวข้องอย่างไร ??

ให้ข้อเสนอแนะ
ต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ประกอบการให้อนุญาตเข้าถึงและใช้ประโยชน์

4 ชุมชนต้องเตรียมพร้อมอย่างไร

- จัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพของชุมชน
- จัดทำกฎระเบียบ หรือข้อบังคับของชุมชน หรือเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- รวมกลุ่มกันขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่นตามกฎหมายนี้

หมายเหตุ : "ชุมชนท้องถิ่น" หมายถึง ชุมชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่นตามกฎหมายนี้

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 6

การควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ "การควบคุมสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม"

หลักการ กำหนดกลไกการกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ทั้งที่พัฒนาขึ้นในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศในทุกกระบวนการ ให้มีความปลอดภัยทางชีวภาพและไม่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางระมัดระวังล่วงหน้า และพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

ร่าง พ.ร.บ.ฯ **ไม่ใช้บังคับ** กับ LMOs ที่เป็นยาสำหรับมนุษย์ หรือ สัตว์ ตามที่มีกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว

ห้ามปลดปล่อย LMOs สู่สิ่งแวดล้อม จนกว่าจะได้ดำเนินการตามหมวดนี้ และเป็น LMOs ที่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมแล้ว

ให้มีประกาศแต่งตั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับ LMOs

กำกับดูแลที่ครอบคลุม : การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน การดูแล ขนส่ง การบรรจุหีบห่อ การจำแนกระบุ การใช้ในสภาพควบคุม การใช้ในภาคสนาม การประเมินความปลอดภัยทางชีวภาพ และการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม

สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม
(Living Modified Organisms – LMOs)

หมายถึง?

สิ่งมีชีวิตที่มาจากการตัดต่อ ตัดแต่ง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสารพันธุกรรม หรือผสมผสานสารพันธุกรรมใหม่ที่ได้จากเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ หรือพันธุวิศวกรรม หรือวิธีการอื่น ๆ ตามที่ประกาศกำหนด

กลไกการกำกับดูแล LMOs

LMOs ที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม

ต้องแจ้งการครอบครอง LMOs ที่พัฒนาขึ้นภายในประเทศ

ต้องขออนุญาตใช้ LMOs ทั้งที่พัฒนาขึ้นภายใน/นอกประเทศ เมื่อต้องการ
- ▸▸ นำเข้า ส่งออก นำผ่าน
- ▸▸ ใช้ในสภาพควบคุม / ใช้ในภาคสนาม

พร้อมทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพ และจัดทำรายงานประเมินความปลอดภัยทางชีวภาพ

หากพบว่าการใช้อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ใช้**ต้อง**หยุดการใช้บางส่วนหรือทั้งหมด

หากมีข้อมูล / หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชัดแจ้งว่าก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหาย ผู้ใช้**ต้อง**ยกเลิกการใช้และทำลาย / กำจัด

LMOs ที่ขึ้นบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม

ผู้ขอขึ้นบัญชีฯ : **ต้องยื่นคำขอขึ้นบัญชี พร้อมเสนอรายงานการประเมินความปลอดภัยทางชีวภาพของ LMOs** ต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ผู้ที่จะใช้ LMOs ที่ขึ้นบัญชีฯ แล้ว ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับ LMOs **ต้องแจ้ง**ต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

หากมีข้อมูล/ หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ว่า LMOs ไม่ปลอดภัย
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบจะต้อง **ประกาศยกเลิก**จากบัญชีฯ
- ผู้ครอบครอง**ต้องทำลาย/ กำจัด**

เจ้าของ/ผู้ครอบครอง LMOs มีหน้าที่ควบคุมและดูแล

กิจกรรมเกี่ยวกับ LMOs ให้มีความปลอดภัยต่อความหลากหลายทางชีวภาพและสุขอนามัยของมนุษย์

กิจกรรมเกี่ยวกับ LMOs

ได้แก่ ผลิต ใช้ในกระบวนการผลิต ครอบครอง นำเข้า ส่งออก นำผ่าน ใช้ในสภาพควบคุม / ภาคสนาม ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม เคลื่อนย้าย ขนส่ง เก็บรักษา บรรจุ ปิดฉลาก จัดทำเอกสารกำกับ และทำลายหรือกำจัด

กำหนดบทเฉพาะกาล สำหรับกรณีที่มีการใช้ LMOs ภายในประเทศ หรือนำเข้า LMOs ก่อนที่ร่าง พ.ร.บ.ฯ มีผลบังคับใช้ให้ถือว่า LMOs นั้นได้รับการรับรองความปลอดภัยเพื่อใช้เป็นอาหารหรืออาหารสัตว์ จนกว่ามีการประกาศยกเลิก

กลไก การกำกับดูแล LMOs

ต้องขออนุญาต
นำเข้า ส่งออก นำผ่าน

1

ขออนุญาต
กรณีนำเข้า LMOs จากต่างประเทศ

แจ้งการครอบครอง
กรณี LMOs ในประเทศ

ทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพ

จัดทำรายงานการประเมินฯ

2 ขออนุญาตใช้ในสภาพควบคุม

กรณีใช้ในสภาพควบคุม/ใช้ในภาคสนาม

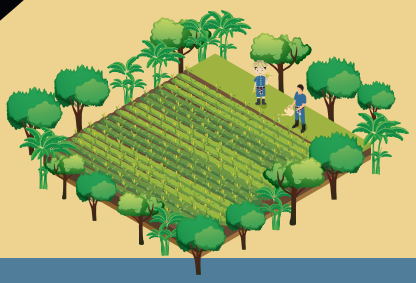
หากพบว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหาย **หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สั่งให้หยุดการใช้บางส่วนหรือทั้งหมด**

หากมีข้อมูล/หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชัดแจ้งว่าก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหาย **หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สั่งให้ยกเลิกการใช้ และ ทำลาย/ กำจัด**

สภาพควบคุม = ควบคุมไม่ให้ LMOs ติดต่อ / สัมผัส สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก

ภาคสนาม = จำกัดติดต่อ LMOs ติดต่อ / สัมผัส สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก

3 ขออนุญาตใช้ในภาคสนาม

4 ขอขึ้นบัญชีปลดปล่อยฯ

ต้องเสนอรายงานการประเมินความปลอดภัยฯ ด้วย

หากมีข้อมูล/หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชัดแจ้ง ว่าก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหาย หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ประกาศยกเลิกจากบัญชี

ปลดปล่อย LMOs สู่สิ่งแวดล้อม

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารกิบไก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 6 การควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

เจตนารมณ์ เพื่อป้องกัน ควบคุม กำจัด เฝ้าระวัง และติดตามชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน รวมถึงชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่อาจเป็นภัยคุกคาม หรือเป็นพาหะนำโรค ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม

ผู้ใดฝ่าฝืน หรือ ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับภายใต้หมวดการควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพมีโทษ !!!

โทษทางแพ่ง (ชำระค่าสินไหมทดแทน)	โทษทางปกครอง (ชำระค่าปรับ)	โทษทางอาญา (จำคุก + ปรับ)

หลักการ

1. *กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ควบคู่ไปกับมาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้น ซึ่งรวมถึงชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วย เพื่อควบคุมผลกระทบจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่น*

2. *กรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเกิดผลกระทบรุนแรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพให้อำนาจรัฐมนตรีในการประกาศใช้มาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัดทำลาย ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดมาตรการแก้ไข และฟื้นฟูผลกระทบรวมถึงการเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้*

การควบคุมผลกระทบจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ห้ามปลดปล่อย

ประกาศกำหนดบัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เป็นภัยคุกคาม และกำหนดมาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

เปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมกำหนดบัญชี

ประกาศกำหนดรายละเอียด

① ชนิดพันธุ์ ② มาตรการ ③ กิจกรรมที่อนุญาต/ห้าม (หน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นผู้พิจารณา)

หมายเหตุ : คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

การควบคุมเหตุฉุกเฉิน/ผลกระทบรุนแรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

รัฐมนตรี ผู้รับผิดชอบ มีอำนาจดำเนินการ

- ประกาศใช้มาตรการป้องกัน/ควบคุม/กำจัด/ทำลาย
- สั่งห้ามการกระทำของบุคคลที่มีผลเพิ่มความรุนแรง
- รายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการเป็นการด่วน

นายกรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งการ

- กรณีที่จำเป็นต้องให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการร่วมกัน
- เพื่อควบคุม ระงับ หรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

คณะกรรมการพิจารณากำหนด
① มาตรการแก้ไข/ฟื้นฟู
② มาตรการเยียวยาเพิ่มเติม

3. *กำหนดโทษทางแพ่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงทางอาหารต่อสุขภาพมนุษย์ที่เกิดจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่น*

หมวด 6

การควบคุม กำกับดูแล ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

"ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น" หมายความว่า ชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นชีวภูมิศาสตร์หนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเข้ามาโดยวิธีใดๆ จากถิ่นอื่น ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่และสามารถสืบพันธุ์ได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น

เมื่อกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้ จะเป็นการยกระดับมติ ครม.

เรื่อง มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

มติ ครม. เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561

ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดกลุ่มทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควร **ป้องกัน ควบคุม และกำจัด** ของประเทศไทย

ทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย

รายการที่ 1

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
ที่รุกรานแล้ว

รายการที่ 2

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
ที่มีแนวโน้มรุกราน

รายการที่ 3

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
ที่มีประวัติว่ารุกรานแล้วในประเทศอื่น แต่ยังไม่รุกรานในประเทศไทย

รายการที่ 4

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
ที่รุกรานที่ยังไม่เข้ามาในประเทศไทย

กรณีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องกำหนดมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเป็นการเฉพาะด้วย

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

(ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

หมวด 7

ความรับผิดทางแพ่ง
ในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ผู้ใดทำให้เกิดความเสียหาย
ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่นคงทางอาหาร และ/หรือมีผลกระทบเชิงลบต่อสุขภาพมนุษย์ ที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมหรือชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

ผู้นั้นต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
ไม่ว่าความเสียหายนั้น จะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของบุคคลดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม

กำหนดโทษทางแพ่ง

ในกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่นคงทางอาหาร และ/หรือมีผลกระทบเชิงลบต่อสุขภาพของมนุษย์ที่เกิดจาก

- ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
- สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (LMOs)

→ **ผู้นั้นต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน** (ไม่ว่าจะกระทำโดยจงใจหรือประมาท)

ค่าสินไหมทดแทน หมายถึง

1. **ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไป**
   - ในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
   - ในการทำให้ทรัพยากรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพกลับคืนสู่สภาพเดิม
   - ในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องจากความเสียหายนั้น
2. **ค่าดำเนินงาน** ในการประเมินความเสียหาย / ค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ
3. **ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ** เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทน
4. **มูลค่าของทรัพยากรชีวภาพ** และความหลากหลายทางชีวภาพที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย
5. **ค่าเสียหายที่เกิดจาก** การใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรชีวภาพ
6. **ค่าเสียโอกาส** ในการนำงบประมาณหรือเงินทุนไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม
7. **ค่าเสียหายต่อเนื่องอื่น ๆ** อันพึงจะเกิดในอนาคต

หมวด 8 บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ 1 โทษทางปกครอง

โทษปรับทางปกครอง ในกรณี

- ไม่รายงานความก้าวหน้าในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ
- ครอบครองสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (LMOs) ที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม โดยไม่แจ้งการครอบครอง
- ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับ LMOs ที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม

หากไม่ชำระค่าปรับ :
หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจฟ้องร้องศาลที่มีเขตอำนาจในคดีอาญาเพื่อบังคับให้**ชำระค่าปรับ**

โทษทางปกครองอื่น

นอกจากโทษปรับแล้ว ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อาจได้รับการลงโทษทางปกครองอื่นร่วมด้วย ดังนี้

- ตำหนิ โดยเปิดเผยต่อสาธารณชน
- สั่งให้ผู้ถูกลงโทษกระทำ หรืองดเว้นการกระทำเพื่อป้องกันหรือแก้ไขไม่ให้เกิดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ส่วนที่ 2 โทษทางอาญา

ในกรณี ไม่ปฏิบัติตาม

- มาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูในเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ
- มาตรการคุ้มครองและป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง
- มาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
- มาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัด ทำลาย กรณีฉุกเฉินหรือมีผลกระทบรุนแรง

จำคุก ไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 5 แสนบาท

ในกรณี ฝ่าฝืน

- ไม่ควบคุม และดูแล LMOs ในครอบครอง
- คำสั่งหยุดการใช้ LMOs ในสภาพควบคุม/ภาคสนาม
- คำสั่งยกเลิก LMOs ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม
- คำสั่งห้ามบุคคลกระทำการที่เป็นการเพิ่มความรุนแรงของผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

จำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 3 แสนบาท

ในกรณี ดำเนินกิจกรรมที่ไม่ได้รับอนุญาต ดังนี้

- เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ
- ใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับ LMOs โดยไม่ได้รับอนุญาต
- ดำเนินกิจกรรมต้องห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต

จำคุก ไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ 5 หมื่น-5 แสนบาท

คณะกรรมการเปรียบเทียบ

ทำหน้าที่พิจารณาเปรียบเทียบปรับ

- ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
- ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารทิปโก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

ถาม-ตอบ

1. กฎหมายฉบับนี้มีที่มาอย่างไร ??

สืบเนื่องจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นปฏิรูปที่ 1 ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำกฎหมายว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นกฎหมายกลางสำหรับบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้เป็นเอกภาพและครอบคลุมการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยประสานงานกลางแห่งชาติของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ จึงได้จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... โดยยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักและคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมแล้ว และที่อยู่ระหว่างพิจารณาเข้าร่วม รวมทั้งเพื่อเป็นการรองรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio economy)

2. กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมาย และมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ หรือไม่ ??

(ร่าง) พระราชบัญญัติฯ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการยกระดับ เสริม หรือเติมเต็มช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่นโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

(ร่าง) พระราชบัญญัติฯ มีสาระสำคัญครอบคลุมการส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม การป้องกันและลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (Living Modified Organisms: LMOs) ตลอดจนการป้องกัน เยียวยา หรือแก้ไขในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ซึ่งประชาชนจะได้รับความคุ้มครองจากผลกระทบและมีสิทธิ์ได้รับการชดเชยกรณีที่เกิดความเสียหายจาก LMOs และในฐานะที่ประชาชนเป็นผู้ดูแล ครอบครองทรัพยากรชีวภาพจะมีสิทธิ์ได้รับประโยชน์จากการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมจากทรัพยากรชีวภาพที่มีแหล่งกำเนิดในพื้นที่นั้น ๆ รวมถึงจะได้รับการคุ้มครองภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอีกด้วย

(ร่าง) พระราชบัญญัตินี้จะเป็นการเสริม หรือ เติมเต็มช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยจะสอดคล้องและไม่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น ทั้งการกำหนดแผนการพัฒนาที่จะคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดมาตรฐาน มาตรการหรือหลักเกณฑ์กลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศอย่างเป็นเอกภาพ และจะนำมาตรการหรือหลักเกณฑ์ที่กฎหมายเฉพาะอื่นกำหนดไว้แล้ว รวมถึงมาตรฐานสากลอื่นใด มาปรับใช้เป็นฐานและเป็นแนวทางในการบูรณาการการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่นโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ถาม-ตอบ

3. กฎหมายนี้มีกลไกการบังคับใช้อย่างไร และใช้กับหน่วยงานใดบ้าง ??

กฎหมายนี้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กำหนดขึ้นโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบและมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ ความสัมพันธ์กับภารกิจหลัก

หน่วยงานที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) องค์การมหาชน ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้ง พืช สัตว์ และจุลินทรีย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบจะต้องรายงานการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบเพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลกลางของประเทศ

กฎหมายนี้กำหนดให้มีการจัดทำแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทุก ๆ 5 ปี เพื่อให้การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ในภาพรวมของประเทศมีความสมดุลและยั่งยืน โดยมีคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำหน้าที่เสนอแนะแนวทาง นโยบาย มาตรการ และแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ มาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการอนุรักษ์ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ การควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การติดตามตรวจสอบ การป้องกัน แก้ไข และเยียวยาในกรณีที่เกิดความเสี่ยงต่อความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการเสนอแนะเพื่อกำหนดภารกิจให้แก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และการพิจารณาระงับข้อพิพาทกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างหน่วยงานของรัฐ

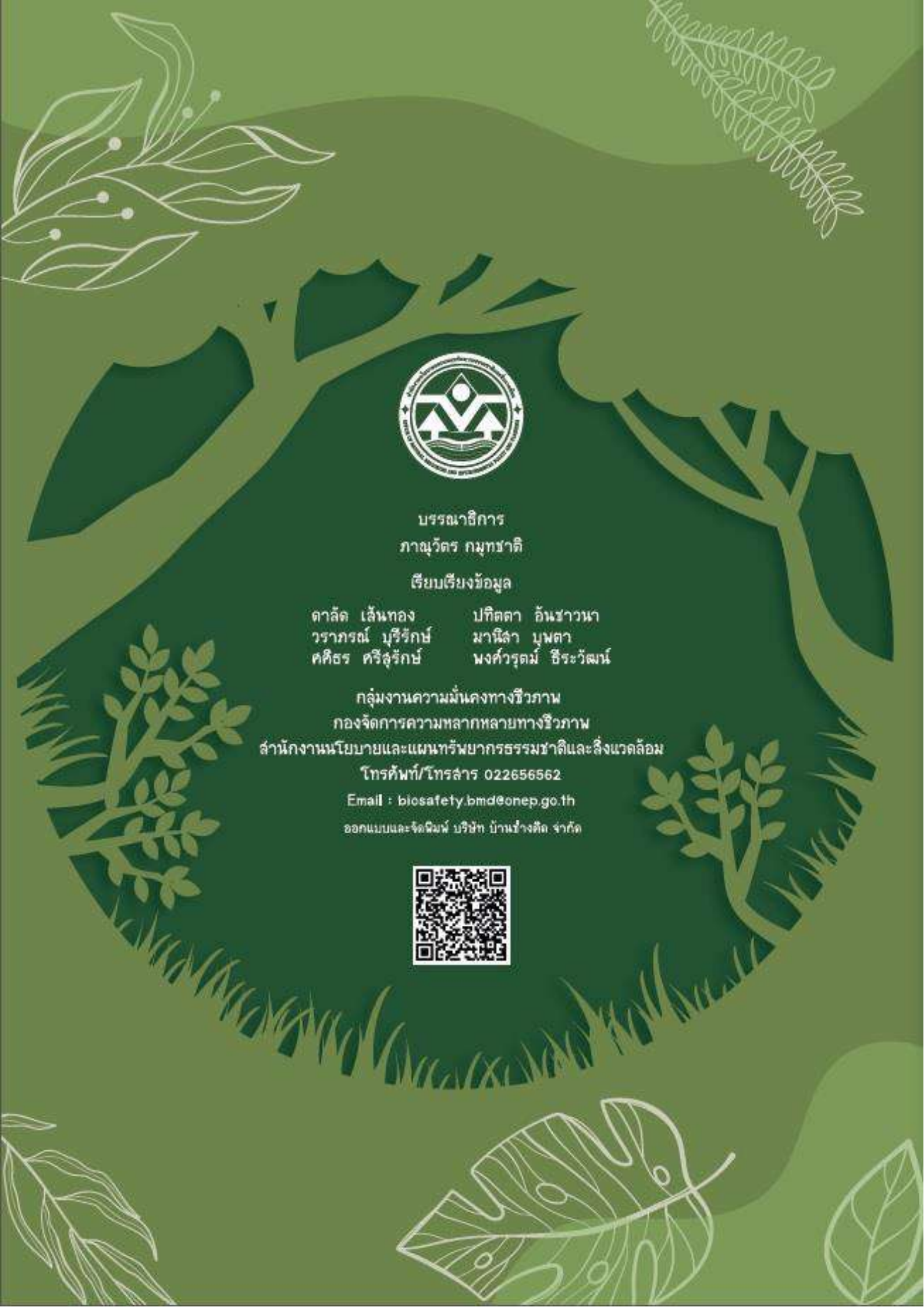
4. หน่วยงานของรัฐหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องเตรียมการรองรับกฎหมายฉบับนี้อย่างไรบ้าง ??

กำหนดกลไกโดยให้มีการประกาศกำหนดให้หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีภารกิจหลักเกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ เช่น การจัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพในระดับท้องถิ่น โดย อปท. ที่มีพื้นที่รับผิดชอบส่งมายังสำนักงานนโยบายฯ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำข้อมูลบัญชีทรัพยากรชีวภาพของประเทศ และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ทุก ๆ 5 ปี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐหรือชุมชนท้องถิ่นสามารถเตรียมความพร้อมหรือริเริ่มการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการล่วงหน้าได้ เช่น การจัดทำข้อมูลบัญชีทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน การสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ของตนอย่างยั่งยืน เป็นต้น

ทั้งนี้ หากหน่วยงานของรัฐหรือชุมชนท้องถิ่นได้ดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมไปก่อนแล้ว เมื่อกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้และคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายนี้ หน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานแล้ว สามารถพิจารณาทบทวนการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการดังกล่าวได้

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
118/1 อาคารกิบไก้ 2 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ / โทรสาร 022656562 Email: biosafety.bmd@onep.go.th

บรรณาธิการ
ภาณุวัตร กมุทชาติ

เรียบเรียงข้อมูล

ดาลัด เส้นทอง
วราภรณ์ บุรีรักษ์
คศิธร ศรีสุรักษ์
ปทิตตา อันชาวนา
มานิสา บุพตา
พงศ์วรุตม์ ธีระวัฒน์

กลุ่มงานความมั่นคงทางชีวภาพ
กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์/โทรสาร 022656562
Email : biosafety.bmd@onep.go.th

ออกแบบและจัดพิมพ์ บริษัท บ้านช่างคิด จำกัด